

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XXIV. De neruo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

Cur arteria
supra venam
conscendat.

Tandem verò, etsi tam multis detractis ramis minor factus sit arterie truncus, quidquid superest, ubi sacrum os attingit supra venam Cauam, cui hæcenus sublatra fuit, arteria conscendit. Cuius rei causam aliam non exposuit Galenus in decimo sexto libro de vsu partium cap. 10. nisi quòd vtramque oporteret eam, quam initio adepta fuerat, positionem retinere, cum aliud nihil cogit ipsam mutari; vasque tenuius crassiore inuehi. Sed hæc potius arbitror ego esse: ne ab ossis principio, in dorso præsertim motibus pulsus eius impeditur. Illudque potest esse argumentum, quòd vt Galenus quoque fateatur, rursus non multò post occultatur sub vena & supra arteriam deinceps vena progreditur.

Iliaca.

Eo igitur in loco supra venam conscendens arteria in duos prægrandes iliacos ramos tota diuiditur: Qui post exiguos quosdam furculos posteriori parte in ipso statim initio per ossis sacri foramina missos ad posteriorem illius sedem spinæque medullam cruribus excipiuntur. Nec inde procul duplicem vterque in partem scinditur. Qui minor est & interior, licet plures habeat propagines, ad musculorum ilium ossis coxendicisq. articulum ad cervicem & fundum vesicæ, ad pedum & pedicem, in femore tandem definit. Quæ verò maior & exterior, rectà per crus ad extremos vsque pedes descendit, ubique diuersos spargens ramulos. Vnum antequam ex peritoneo euadat, quem sursum ad abdomen (rectum præsertim musculum) & vmbilicum destinat. Alterum post peritonæum superatum ad os pubis. Tertium anteriorem ad anteriores femoris musculos. Quartum interiorem ad quemdam femoris eiusdem motorem & interiores alios vsque ad genu. Quintum ad posteriores eiusdem regionis musculos: Sextum & septimum, vtriusque promanantes ad genu articulum & trium primorum pedem mouentium musculorum capita. Octauum anteriorem, ubi primum attingit tibiam, ad fibulam & interiores partes musculorum pedem mouentium. Nonum posteriorem ad alium pedis motorem. Decimum, ubi tibia plurimum à fibula separatur, per membranam illorum osium copulam ad tibia anteriora pedis superiora. Vndecimum; ubi inter calcem & interiorem maleolum pedem subit, ad internam pedis sedem & inde ad supernam. Denique quidquid reliquum est in pedis digitos dispensatur. Atque hæc arterie quoque totius est distributio.

DE NERVO.

CAPVT XXIII.

R

Ost venas & arterias optimum est de nervis dicere, qui tertium illud instrumentorum genus absoluunt, quo ad animalis facultatis actiones obeundas natura vititur, postquã vitales arterijs, & naturales seu vegetantes venis absoluit.

Nervus quidè

Est autem nervus pars corporis oblonga velut arteria & vena, alba, rotunda, teres, innata temperatione frigida & sicca. Terreus enim est nervus, vt in tex. 79. lib. 1. de anima testatum reliquit Philosophus. Et quoniam eos omnes, quicumque in toto corpore continentur, certum est cum ce-

rebro copulari atque ex illo quoquo modo derivari (cerebrum porro dico, tum id quod capite continetur, tum, spinæ medullam minus proprie appellatam, verius autem propaginem cerebri per totam spinam deductam) tria hinc consequentia sunt. Primum est, vt pulsus per arterias, nutritioque per venas administrantur; & idè spiritus & sanguis per hæc vasa distribuuntur: sic sensum omnem & motum in toto corpore per nervos perfici; per eosque animale spiritum functionibus hisce necessarium à cerebro per omnes partes transmitti.

Antani sint
nerui.

Propterea nam cavitatem vllam ipsi quoque contineant, an verò solidi toti sint & pleni; sæpè dubitatum fuit. Et Galenus etiam in primo lib. de symptomatum causis cap. 5. quasi ea de re minus certus loquutus est. Eudem tamen video in 8. de vsu partium libro, cap. 6. & lib. 16. cap. 3. & lib. 7. de Hippocratis & Platonis decretis cap. 4. & 5. illud ipsum tradidisse, quod omnium dissecandi magistrorum sensusque iudicio confirmatum est, solis opticis (quidquid Magnus Albertus dicit in expositione textus 147. lib. 2. de anima) manifestum & sensile foramen inesse. Quam ob causam eos potissimum nervos, id est, meatus appellarunt veteres: deque vniuerso genere extat illud Hippocratis in lib. de locis in homine; Nervi ventriculos siue cavitates non habent.

Duplex nervi
generum.

Alterum, duo separanda esse nervorum genera: quosdam ad sensum, alios ad arbitrarium motum exequendum destinatos. Illi molliores sunt & breviores. Molliores, tum quòd ex anteriori & molliori cerebro nascuntur: tum quòd sensus, qui patiendò quidpiam & suscipiendò operatur, multique spiritus diffusionem indiget, molles omnino postulabat. Breuiores autem, quòd ad propria duntaxat sensuum organa & quidem rectà ferè ducantur, vt molliores perueniant: solòque capite continentur, in quo vigent organa, oculi, aures, nares, lingua. Si namque longius ducerentur, tum rumpentur facilè ac contunderentur, cum sint molles: nec solùm ab extrinsecis incidentibus causis, sed multò magis ab alijs, quæ corpori insunt, particulis quoquo modo occurrantibus. Tum verò durescerent, minusque molles & ad sentiendum apti ad sensuum organa peruenirent. Hi verò, qui ad motum referuntur, duriores existunt: tum vt ad mouendum, & ingentia membrorum pondera leuanda robustiores sint. Tum quòd durior, quàm cerebrum, sit spinalis medulla, ex qua prodeunt: eoque durior, quò longius à cerebro discesserit. Et ideo durissimi omnium nervi propè os sacrum erumpunt. Producuntur autem longissimè per totum corpus dispersi, ac musculis, qui motus instrumenta sunt, infixi. Solus est tactus, qui vt est sensus apprimè materialis, organoque vititur magis corpulento; nec in solo capite, sed in corpore toto reperitur; sic nervos habet non solùm prioris generis in facie & capite toto, sed posterioris quoque in reliquo corpore: in quo idem illi nervi, qui nascuntur ex spina, & sensum faciunt & motum. Nullus enim est in toto corpore nervus, qui sensu tactus non potiarur. In cæteris sensibus alij sunt, qui sentiendi vim adducant; vt in oculo illi, qui propterea & animal nominantur: alij, qui motum tribuant; vt illi, qui musculis eidem membro circumiectis inferuntur. Atq. hi ex exterioribus & superficialijs

In tactu quidè
nervus motus
est sensuum.

duntaxat cerebri partibus assumuntur : quæ ut
 menyngibus & cranio propinquiores ita durio-
 res sunt, quàm interiores, profundiores, & mediæ
 reliquæ, quæ sub illis continentur mollibusque
 nervis materiam præbent; & longius in orbem
 ducti regionis vè sicciore natura, duriores, ac ro-
 bustiores evadunt, movendique vim & robur ac-
 cipiant. Sed quoniam nusquam exquisitè duri
 sunt, molliorum cerebrum, duriorum spinalis
 medulla fons esse statuitur.

*Nervi vna
 disti.*

A mouendi porro potius, quàm sentiendi, munere
 libuit veteribus Græcis *vbi per dno de vberis, & mor
 dno de nervis* nervum appellare : à duplici scilicet,
 quæ est in motu, operatione, quod ille musculis
 insertus eòs tendat, nutare faciat & flectat: hanc
 que movendi operationem manifestius sit, quàm
 alteram, quæ est sensus, per nervum fieri.

*Inplex nervi
 parti.*

B Tertium ac postremum; Quemadmodum dupli-
 cipi membrana continetur, duriore vna, altera
 molliore, quæ in totam item spinam descendunt.
 Ita nervum ex cerebro spinæ derivatum triplici
 prorsus parte consistere. Prima exteriore & planè
 dura, ex dura cerebri tunica protecta. Altera me-
 dia, tenuiori & molliori, ex mitiore membrana de-
 ducta. Tertia intima velut in arboribus medulla,
 substantiæ cerebri simillima, & ex ipsa producta:
 ut nil aliud nervus, quam veluti duriusculum factum
 cerebrum, esse videatur. Atque ut cerebri
 virtus non in membranis, sed in ipsius substantia
 continetur; sic totam suæ sensus suæ motus vir-
 tutem, quæ nervo communicatur à cerebro, in in-
 tima ac tertia parte conservari atque ab ea mem-
 bris quibusque tribui Galenus prodidit. Quæ de
 re post dicendum erit.

*Vt sensus
 motus per
 nervos.*

C Interim minus illud probo, quod idem auctor
 scriptum reliquit in lib. 12. de vlt partium cap. 4.
 corpus univèrsum per nervos primùm & maximè
 sumere motum, post eum autem & sensum. Nam
 aut æque primùm & simul vtrumque accipit, sen-
 sum per molliores, motum per duriores nervos;
 aut motum antecedit sensum. Tum quia potior
 est & nobilior motu. Tum quia per sensum pri-
 mùm animal constituitur: sensumque habeat neces-
 se est id, quod moveri debet. Hæc univèrsè de
 nervis; velut rudi quadam illorum cognitione
 tradita.

QVAM VARIE DE PRIMA
 Nervorum origine Philosophi
 ac Medici senserint.

CAP. XXV.

*Aristotelis
 opinio.*

A Am ad maiores multò difficultates in-
 grediendum est: illudque planè exa-
 minandum, quod antea, cum de venis
 diceretur, significatum est inter Aristotelem
 potissimum & Galenum de prima nervo-
 rum origine disputari. Quæ disputatio alteram
 quoque illam adducit, quæ de sentiendi moven-
 dique facultatis principio existit. Siquidem ha-
 rum instrumenta sunt nervi, eademque & facultatis
 & instrumenti videtur esse origo.

Aristoteles in 2. de partibus animalium lib. ca.
 10. graviter eos reprehendit, qui vim sentiendi
 ponebant in cerebro. Atque tum eo loco, tum in

A 3. lib. cap. 4. & lib. de somno & vigilia cap. 3. & de
 iuventute & senectute cap. 1. & 2. sensus omnium
 & motus principium cor esse statuit. Et idè in 3.
 historia lib. cap. 5. nervos, qui vtriusque opera-
 tionis instrumenta sunt, ex eodem membro oriri
 voluit. Cæteros Peripateticos non magno perè vi-
 deo de nervorum principio fuisse sollicitos: sed il-
 lud solum cogitasse, ut sensus & motus principium
 cordi tuerentur: quemadmodum videre est
 apud Alexandrum in 1. lib. de anima cap. vlt. &
 Themutium in librum de somno & vigilia cap. 11.
 & Auerroem in 2. lib. colligat cap. 11. & 18. Quod
 si Philoponus interpretationem faciens textus
 19. lib. 2. de anima, sensus omnes dixit à cerebro
 proficisci: id nequaquam ex propria sententiâ
 loquutus est; sed velut cuiuspiam responsionem ad
 propositam argumentationem commemoravit.
 Neque ex medicis defuerunt, qui vtramque
 Aristotelis sententiâ partem probarent. Nec solum
 Conciliator differentia 38. & 41. sed etiam Auicenna
 in 2. parte sexti naturalium cap. 3. & lib. 3.
 de animalibus cap. 1. & ante illum Praxagoras
 apud Galenum in 1. de Decretis lib. cap. 6. tametsi
 alio prorsus, quàm Aristoteles, modo. At
 contra Galenus sæpissimè in totis illis duobus
 operibus, quorum alteri titulum fecit de vlt partium,
 alteri de Hippocratis & Platonis decretis:
 maximè in 7. 8. 9. & 16. Prioris operis libris, & 1. ac
 7. Posterioris; & in lib. de nervorum dissectione,
 & in lib. 1. de motu musculorum c. 1. & pluribus
 alijs in locis viribus omnibus contendit sensus
 omnium & motus principium esse cerebrum (cere-
 bri nomine spinæ quoque medulla comprehensa)
 indeque ad univèrsas corporis partes nervos
 deduci, ut cum illis sensus item & motus deriven-
 tur. Sed & ante illum Hippocrates tum ab occipitio
 ad initium libri de natura ossium, tum à capite
 in 2. de popularibus morbis, sectione 4. & à dura
 membrana multo tempore Erasistratus, tandem
 vero etiam à cerebro; ut in 7. de decretis lib. cap.
 3. idem Galenus testatur, nervos exoriri tradiderant.
 Et post Auicennam in 1. fen. 1. can. doct. 5.
 communes ferè medicorum scholæ comprobant.
 Quamquam Auicennam partim constantem
 video: & in 3. de animalibus lib. aliud tandem af-
 firmantem, quod post Thomas de Garbo in
 quæst. 39. medicinalis summæ pluribus explica-
 vit; Neque à cerebro, neque à corde, neque ab
 vlla omninò parte principium ducere nervos; sed
 se primùm formati; non minùs, quàm cerebrum,
 cor, & partes cæteras. Quod ego quidem arbi-
 tror verè dici; nec ab vilo sapiente philosopho
 negari posse. Sed tamen ut arterias dicimus à cor-
 de nasci, non quòd ex cordis substantia quasi pul-
 lulent; sed quòd ex còmuni foetus & partium om-
 nium materia formentur cum corde primùm
 coniunctæ; indeque formationis principium ducatur.
 Atque venas etiam ex corde potius, quàm
 ex iecore; hoc est inde potius huc, quàm illuc for-
 mando proficisci naturam. Sic dum nervi cum
 duplici ex ijs membro, quæ in principio formari
 creduntur, corde & cerebro, copulati conspi-
 ciuntur: desiniri oportet, ab eorum vtro initium
 formandi factum sit & ab vtro ad alterum illi de-
 ducti fuerint. Hoc enim intellectu pro corde
 Aristoteles, & pro cerebro Galenus dimicant. Et
 quoniam bipartita est disputatio, de vtraque illius
 parte seorsim dicam.

Galeni opinio.

3. opinio.